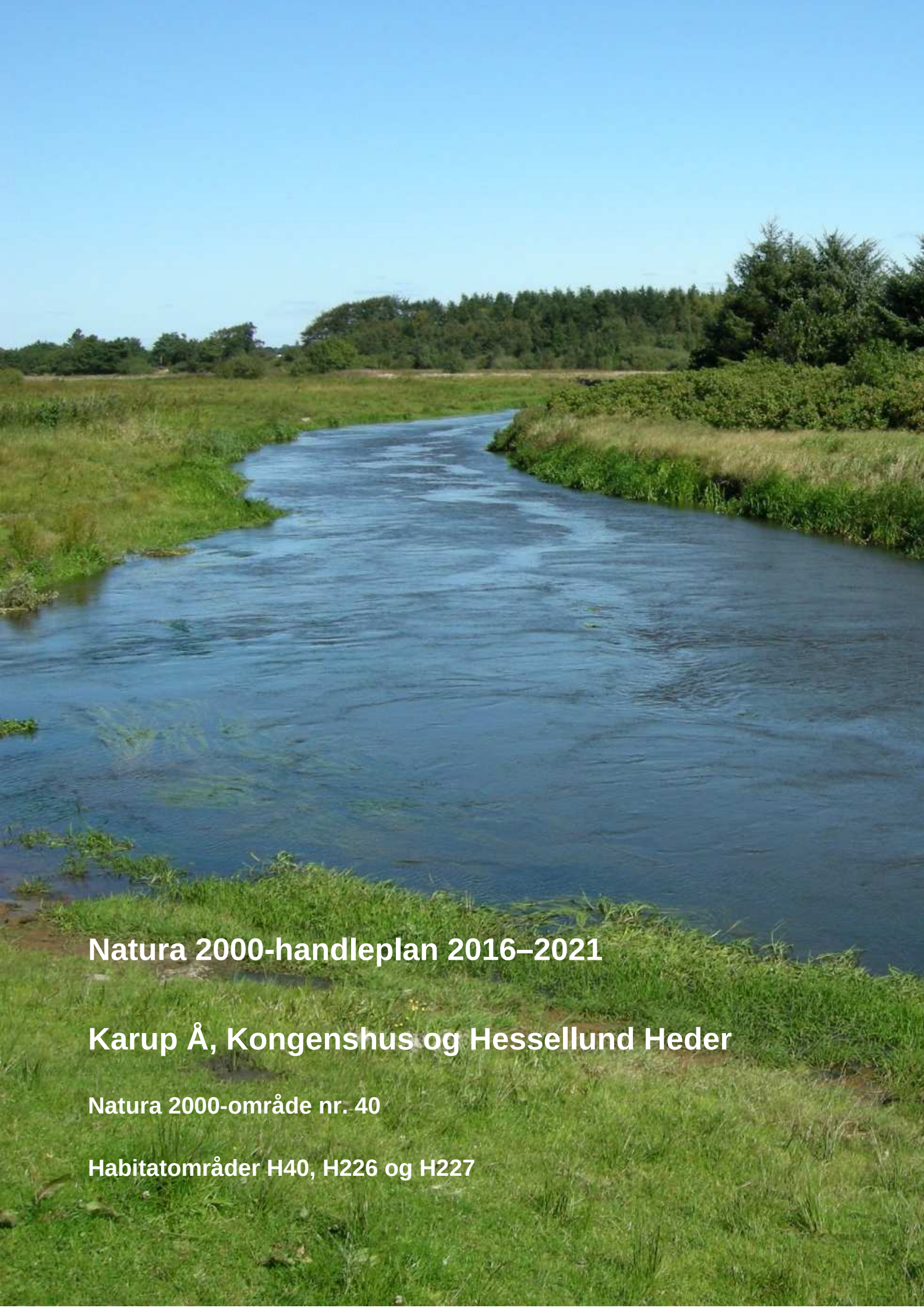

Natura 2000-handleplan 2016–2021

Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder

Natura 2000-område nr. 40

Habitatområder H40, H226 og H227

Titel:
Natura 2000-handleplan Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder
Natura 2000-område nr. 40
Habitatområder H40, H226 og H227
Udgiver: Viborg, Skive, Herning og Holstebro Kommuner
År: 2017
Forsidefoto: Karup Å. Fotograf: Torben Høj Nielsen
Kort: © Viborg Kommune (Kort og Matrikelstyrelsen)

Må citeres med kildeangivelse.

Indholdsfortegnelse

Resumé 4
Baggrund 5
Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan 6
Behov for indsatser 8
Indsatser fordelt på aktør 9
Prioritering af den forventede indsats 10
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse 11
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner 12
Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan 19
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag 19
Bilag 4: Kortbilag 20

Resumé

Handleplanen for Natura 2000-område nr. 40 Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at bevare og fremme de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte. Der vil i særlig grad skulle ske en indsats for naturtypen rigkær, og arealer med våd- og tør hede og surt overdrev sikres. Naturtypernes areal og antallet af levesteder for arterne på udpegningsgrundlaget øges, og der skabes så vidt mulig sammenhæng mellem forekomsterne. Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtypen hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode spredningsog etableringsmuligheder for bl.a. odder.

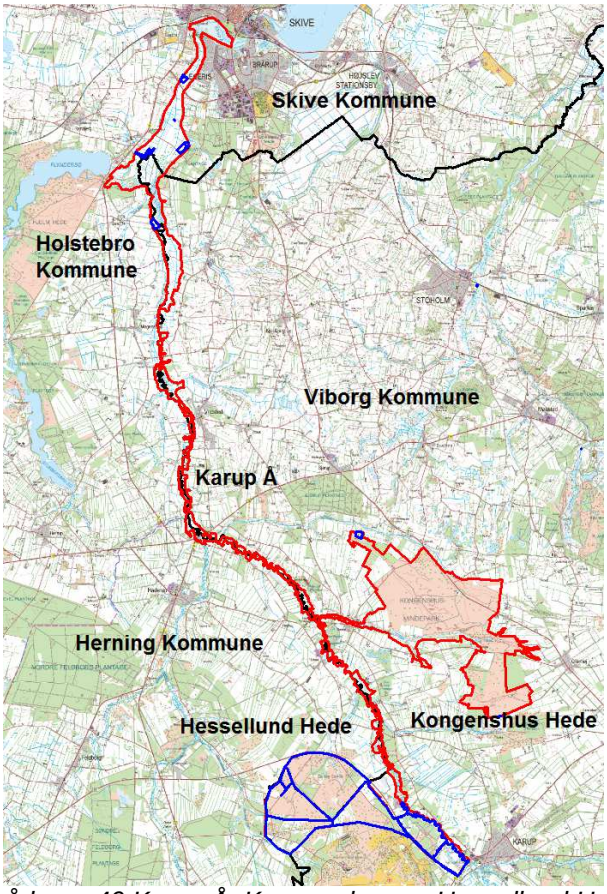
Indsatsen i denne planperiode er rettet mod at sikre sammenhæng mellem forekomster af naturtyperne våd- og tør hede, surt overdrev og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust.

Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til habitatnaturtypen hængesæk, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO2 og et renere vandmiljø.

Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen tør hede med fokus på arealer med en tilgroning på over 10 %.

Kommunerne og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtyperne våd- og tør hede, surt overdrev og rigkær, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem Landbrugs- og Fiskeristyrelsen.

Kortet viser Natura 2000-område nr. 40 Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder (rødt omrids). Blåt omrids er statsejede arealer i Natura 2000-området. Hessellund Hede er 99 % ejet af Forsvaret (se større kort i Bilag 4).

Baggrund

Naturstyrelsen (siden Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning, nu Miljøstyrelsen) har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Viborg, Skive, Herning og Holstebro Kommuner på grundlag af Natura 2000-plan for Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder Natura 2000-område nr. 40.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Miljøstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Miljøstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen og Forsvaret ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resuméer af disse planer kan ses i bilag 1. Herudover indgår denne drifts- og plejeplanlægning for offentlige arealer kun i handleplanens tabel 6.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1251 af 29. september 2016 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag.
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 1533 af 10. december 2015), gældende til 16. maj 2017. For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, har Viborg, Skive, Herning og Holstebro Kommuner truffet afgørelser om, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

Redegørelse for gennemførsel af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende perioden arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

Kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet	Til opfyldelse af retningslinje*
Viborg	**Lysåbne naturtyper****			
	Rydning af genvækst		19,2 ha realiseret	1.4
	Hegning		0,1 km hegn	1.4
	Pleje af græs- og naturarealer			1.4
	Afskrælning, afhøstning eller afbrænding		31,7 ha realiseret	1.4, 2.1
Skive	**Lysåbne naturtyper**			
	Pleje af græs- og naturarealer		0,3 ha	1.4
	Ny habitatnatur			
	Udvidelse af naturtyper		7,5 ha ny natur registreret	2.1, 4.2
Herning	**Lysåbne naturtyper**	Kommunen ejer ikke arealer i området	0	
Holstebro	**Lysåbne naturtyper**	Kommunen ejer ikke arealer i området		
	Pleje af græs- og naturarealer		9 ha realiseret	1.4
	Ny habitatnatur			
	Udvidelse af naturtyper		3,6 ha ny natur registreret	2.1, 4.2

* Se de generelle og områdespecifikke retningslinjer i den statslige Natura 2000-plan for perioden 2010 – 2015 http://svana.dk/media/197905/040plan.pdf.
** Ca. 95 % af indsats for lysåben natur er på kortlagt habitatnatur

Kommunerne tager i deres daglige forvaltning og administration af lovgivning udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-området. Herved sikres beskyttelse af områdets udpegningsgrundlag, jf. den generelle retningslinje 1.1 i Natura 2000-planen.

Tabel 2. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

Kommune	Indsats	Kommunalt ejet	Privatejet	Til opfyldelse af retningslinje*
Viborg	**Lysåbne naturtyper**			
	Etablering af optimale vandstandsforhold (hydrologi)		17,86 ha forundersøgelse gennemført, heraf 0 ha realiseret	1.3
Skive	**Lysåbne naturtyper**			

Herning	**Lysåbne naturtyper**	Kommunen ejer ikke arealer i området		
	Etablering af optimale vandstandsforhold (hydrologi)		10 ha forundersøgelse gennemført og planlagt realiseret i planperiode 2	1.3
Holstebro	**Lysåbne naturtyper**	Kommunen ejer ikke arealer i området		
	Etablering af optimale vandstandsforhold (hydrologi)		7,5 ha forundersøgelse gennemført, heraf 0 ha realiseret	1.3
	Ny habitatnatur			
	Udvidelse af naturtyper		3,6 ha ny natur registreret	4.2

* Se de generelle og områdespecifikke retningslinjer i den statslige Natura 2000-plan for perioden 2010 – 2015 http://svana.dk/media/197905/040plan.pdf.

Tabel 3. Der er iværksat følgende Life-projekter:

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Ud over de ovennævnte indsatser har kommunerne søgt at gennemføre Natura 2000-handleplanen gennem følgende tiltag:

Kommune	
Viborg	• Oplysninger på hjemmeside: http://kommune.viborg.dk/Borger/Natur,-miljoe-og-affald/Mose,-hede-og-andre-arealer/Natura2000/Tilskudsmuligheder • Oplæg på Naturstyrelsens SEGES-kurser. • Naturvandring ved Hald Sø i N35 den 6/6-2013 i samarbejde med Landboforeningen Midtjylland om bl.a. Landbrugs- og Fiskeristyrelsens plejeordninger. • Desuden har kommunen løbende ved individuelle møder med lodsejere oplyst om Landbrugs- og Fiskeristyrelsens plejeordninger.
Herning	• Kommunen har ved individuelle møder med lodsejere oplyst om Landbrugs- og Fiskeristyrelsens plejeordninger.
Holstebro	• Kommunen har ved individuelle møder med lodsejere oplyst om Landbrugs- og Fiskeristyrelsens plejeordninger.
Skive	• Annoncering vedr. støtteordning og tilbud om kommunal finansiering til udarbejdelse af ansøgninger om støtte under Natura 2000 støtteordningerne. Annoncering er sket på kommunens hjemmeside, i ugeavis samt i den lokale Landboforenings medlemsblad • Kommunen har tilbudt og betalt for konsulentbistand til udarbejdelse af ansøgninger om støtte til forberedelse af afgræsning inden for Natura 2000 områderne. • Kommunen har sammen med den lokale landboforening haft direkte kontakt til flere lodsejere i området med henblik på at oplyse og vejlede om mulighederne for støtte.

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 40 Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens naturtyper og arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunerne vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor igangsatte indsatser for handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i sin helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Tabel 4. Behov for forvaltningstiltag for naturtyperne*

Forventede forvaltningstiltag og metoder		**Skøn over behov:**		
		Igangværende indsats	**Ny indsats**	**Samlet behov for indsats**
Lysåbne naturtyper*	Rydning af uønsket opvækst	Ca. 19 ha	Op til 613 ha	Op til 632 ha
	Forbedring af hydrologi	0 ha	Op til 10 ha (Herning) Op til 1,8 ha (Holstebro)	Op til 11,8 ha
	Græsning eller høslæt	Ca. 14 ha pleje + 1106 ha MVJ	0 ha	Op til 1120 ha
	Afskrælning eller afbrænding	Ca. 20 ha	Op til 30 ha	Op til 50 ha
Bekæmpelse af invasive arter	Bjergfyr	0 ha	Vurderes løbende	Op til 36,4 ha
Sammenbinding af naturtyper**	Våd- og tør hede, rigkær og surt overdrev	0 ha	Op til 120 ha	Op til 120 ha
Ny habitatnatur		0 ha	-	-

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Det bemærkes hertil, at Forsvaret ejer 99 % af habitatområde H227 Hessellund Hede. Se bilag 1.

Det skal bemærkes, at der ikke er skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget i Natura 2000-området.

Tabel 5. Behov for forvaltningstiltag for arter ud over indsatser for naturtyper*

Forventede forvaltningstiltag og metoder	**Skøn over behov:**		
	Igangværende indsats	**Ny indsats**	**Samlet behov for indsats**
Der forventes ingen indsats			

* Omfatter ikke offentlige arealer, hvor ejeren gennemfører Natura 2000-planen i egne drifts- og plejeplaner. Se bilag 1.

Indsatser fordelt på aktør

I Natura 2000-planen indsatsprogram er der retningslinjer, hvor der er behov for en nærmere afklaring af, hvem der følger op på retningslinjerne. Det drejer sig om følgende retningslinjer fra statens naturplan - http://svana.dk/media/189272/40_n2000plan_2016-21.pdf:

1.2 Der arbejdes for at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje.
1.3 Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdets arter.
1.4 Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper.
1.5 Hydrologiprojekter finansieret via landdistriktsprogrammet, igangsatte Life-projekter og udvidelse/sikring af levesteder fra Natura 2000-planen 2010-15 afsluttes.
1.6 Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.
2.1 Der sikres sammenhæng mellem forekomster af naturtyperne våd- og tør hede, surt overdrev og rigkær med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (f.eks. ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at mindske randpåvirkninger fra omkringliggende landbrugsarealer eller d) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
2.2 Der søges udtaget kulstofholdige lavbundsjord i tilknytning til habitatnaturtypen hængesæk, så der kan skabes større sammenhængende arealer samtidig med, at udtagningen bidrager til at reducere udledningen af CO2 og et renere vandmiljø.
2.3 Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtypen tør hede med fokus på arealer med en tilgroning på over 10 %.
2.4 Kommunen og offentlige lodsejere skal være særlig opmærksomme på naturtyperne våd- og tør hede, surt overdrev og rigkær, som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Det kan både være handleplanmyndighederne og offentlige lodsejere, der skal følge op på disse retningslinjer. Derfor angiver tabel 6 den aftalte opgavefordeling mellem handleplanmyndighederne og de offentlige lodsejere i Natura 2000-området.

Tabel 6 omfatter både private og offentlige arealer (inklusiv de offentlige arealer, hvor lodsejeren selv udarbejder drifts- og plejeplan).

Kommunerne tager i deres daglige forvaltning og administration af lovgivning udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-området. Herved sikres beskyttelse af områdets udpegningsgrundlag, jf. den generelle retningslinje 1.1 i Natura 2000-planen.

Tabel 6. Fordeling af opgaver mellem handleplanmyndigheder og offentlige lodsejere

Indsats	Handleplanmyndigheder:				Offentlig lodsejer		Total
	Viborg Kommune	Skive Kommune	Herning Kommune	Holstebro Kommune	Forsvaret, jf. plejeplan	Naturstyrelsen, jf. plejeplan	
1.2, 1.3, 1.5 og 1.6 Hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje	Op til 84 ha	0 ha	Op til 1 ha	Op til 1 ha	785,1 ha	4,1 ha	Op til 875,2 ha
1.4 og 2.1 Sikring af sammenhæng for naturtyper (våd- og tør hede, rigkær og surt overdrev)	Op til 84 ha	0 ha	Op til 1 ha	Op til 1 ha	755,6 ha	0 ha	Op til 841,6 ha
2.2. Udtagelse af kulstofholdige lavbundsjord	Op til 24 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	0 ha	Op til 24 ha
2.3 Bekæmpelse af invasive arter	Vurderes løbende	Vurderes løbende	Vurderes løbende	Vurderes løbende	632 ha	0 ha	Mindst 632 ha

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2009-2015
- sammenhæng i naturen
- levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag (se tabel 4 og 5). Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

- Tidlig opsøgende/ faciliterende indsats over for særlige lodsejergrupper, f.eks.:
    - Lodsejere med særligt sårbare naturtyper og arter (f.eks. naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet),
    - Lodsejere med særligt store arealer omfattet af Natura 2000-planerne,
    - Lodsejere i de store naturområder i Natura 2000-området,
    - Lodsejere, som er særligt interesserede i at gennemføre en indsats.

- Større og mere komplekse forvaltningsindsatser.
  Det vil typisk være nødvendigt at prioritere større og mere komplekse indsatser tidligt i planperioden for at kunne nå at gennemføre indsatsen, f.eks. LIFE+ projekter eller projekter, som kræver forundersøgelser.

- Der tilstræbes synergi mellem Natura 2000- og Vandplanindsatser.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Viborg, Skive, Herning og Holstebro Kommuners hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 7, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 7 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer, hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det. Den gældende tidsplan kan altid ses på de enkelte kommuners hjemmeside.

Tabel 7. Forventet plan for interessentinddragelse

Projektnavn	Initiativ	Tidsplan	Kommune
Orientering af Grønne Råd om projektstatus	Kommunerne afholder møder 2-4 gange årligt	Ved opstart af planperioden og efterfølgende efter behov i hele planperioden	Viborg, Herning og Holstebro og Skive Kommuner
Drøftelse med landbrugets organisationer ved fælles dialogmøder	Kommunerne afholder møder 1-2 gange årligt	Hele planperioden	Viborg, Holstebro og Skive Kommuner
Personlig henvendelse til lodsejere	Personlig kontakt til berørte lodsejere om muligheden for indsatser, støttet af enten Landbrugs- og Fiskeristyrelsen, Life-projekter eller af kommunerne	Hele planperioden	Viborg, Herning, Holstebro og Skive Kommuner

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive, hvornår projekterne fysisk bliver udført. Kommunerne vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N40 *Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder*

Natura 2000-området består af tre habitatområder (H40, H226 og H227). Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for habitatområderne gælder kun for arealer inden for den pågældende udpegning.

Natura 2000-området udgøres primært af Karup Ådalen mellem Karup by til Skive samt Kongenshus og Hessellund heder. Kongenshus Hede udgøres primært af den fredede Kongenshus Mindepark og er en meget stor, tør flade med lynghede.

Inden for området ejer Naturstyrelsen et mindre hedeareal på ca. 4 ha beliggende i sydøst hjørnet af Sjørup Skov, i nordøst hjørnet af natura 2000-området omkring Kongenshus Hede. Området kan beskrives som tør hede på let hældende nordvendt areal syd for Sejbækken. I 1. planperiode er der blevet ryddet, foretaget pletvise afbrændinger og iværksat afgræsning så arealet i dag fremstår som overvejende lynghede med pletter af revling, tyttebær og mosebølle.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
4030	Tør hede	4,1
I alt		4,1

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i en tabel.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	4030	Tør hede	Naturtypebevarende pleje	4,1

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)					
		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	4030	Tør hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	4,1
			Græsning	Eksisterende	4,1
			Afbrænding	Eksisterende	0,8

I tabel III er der en opdeling i to kategorier "Eksisterende" og " Nyt ":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "Nyt": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at arealets bevaringsstatus for naturtypen 4030 *Tør hede* fortsat er gunstig.

Notat

Etablissement: FKO-721 Flyvestation Karup

Dato: 19. december 2016

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Forsvarsministeriets arealer i Natura 2000-område nr. 40

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses tillæg til drifts- og plejeplan omfatter i alt cirka 3.000 ha, hvor af 1.134 ha er beliggende i Natura 2000-område nr. 40. Det geografiske overlap mellem Flyvestation Karup og Natura 2000-område nr. 40 omfatter habitatområde H40: Karup Å og habitatområde H227: Hessellund Hede. Terrænet overlapper kun en mindre del (22 ha) af habitatområde H40, mens der er et stort overlap (1.112 ha) mellem terrænet og habitatområde H227. 99 % af habitatområde H227 ligger således indenfor terrænet.

På Flyvestation Karup er der udpeget flere terrestriske naturtyper, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 40. I nedenstående oversigt ses de kortlagte habitatnaturtyper indenfor habitatområde H40 og H227 og deres areal på terrænet (i henhold til kortgrundlaget for Natura 2000-planen 2016-2021). Habitatnaturtypernes tilstand er desuden noteret. Naturtilstanden af habitatnaturtyperne varierer fra høj til ringe.

Habitatnaturtyper

	Naturtyper	Areal (ha) på Flyvestation Karup	Naturtilstand på Flyvestation Karup
3150	Næringsrig sø	0,4	I-II
4030	Tør hede	632	II-IV
4010	Våd hede	90	II-IV
6410	Tidvis våd eng	10,6	II-III
6230	Surt overdrev	33,2	II-IV
7140	Hængesæk	9,5	II-III
2320	Revling - indlandsklit	8,4	II
7230	Rigkær	0,4	III-IV
7220	Kildevæld	0,6	II-III
I alt		**785,1**	

1. Tabel I: KORTLAGTE LYSÅBNE NATURTYPER I PLEJEPLANEN

Habitatnaturtyper	Naturtyper	Areal (ha) på Flyvestation Karup
3150	Næringsrig sø	0,4
4030	Tør hede	632
4010	Våd hede	90
6410	Tidvis våd eng	10,6
6230	Surt overdrev	33,2
7140	Hængesæk	9,5
2320	Revling - indlandsklit	8,4
7230	Rigkær	0,4
7220	Kildevæld	0,6
I alt		**785,1**

2. INDSATS FOR DE LYSÅBNE NATURTYPER

I det følgende angives Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelses planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget. Indsatsen er beskrevet i Tabel II:

- Lysåbne naturtyper
- Evt. planlagte udvidelser af habitatnaturtyperne

3. TABEL II: PLEJEMÅL OG PLANLAGTE LØBENDE PLEJETILTAG FOR LYSÅBNE NATURTYPER

Afgræsning af to arealer videreføres i den resterende del af planperioden. Det afgræssede område i den nordlige del af Hessellund Hede er dog under kraftig tilgroning med vedplanter, og der skal derfor gennemføres delvis rydning indenfor dette område med henblik på at forbedre tilstanden af de lysåbne habitatnaturtyper.

For at forbedre, eller sikre hede-habitatnaturtyperne på udpegningsgrundlaget, skal der løbende gennemføres tiltag med henblik på foryngelse af hedelyng (afbrænding, afskrælning eller knusning med opsamling).

Revling-indlandsklit, der er føjet til udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 40 i forbindelse med den nye Natura 2000-plan, er under tilgroning med vedplanter, og for at sikre eller forbedre naturtilstanden af denne habitatnaturtype skal der i de kommende år foretages delvis rydning.

Øvrige lysåbne habitatnaturtyper plejes ved rydning, slåning eller græsning.

Der foretages desuden målrettet bekæmpelse af invasive arter og problemarter på terrænet ved rydning, slåning, opgravning og lignende.

Det kan forventes, at arealet med tørre, lysåbne habitatnaturtyper vil blive forøget som følge af gennemførte eller planlagte plejetiltag på arealer, der ikke er kortlagt som habitatnatur.

Lysåbne naturtyper (ha)					
	Naturtyper	Trusler	Målsætning	Plejetiltag	Total
4030	Tør hede	Invasive arter, tilgroning med vedplanter og græsser.	Naturtypebevarende pleje	Rydning af vedplanter på de arealer, som ikke er ryddet i den tidligere Natura 2000-periode. Et område med tør hede afgræsses. På de øvrige gennemføres skal der løbende foretages slåning, afbrænding, afskrælning eller knusning med opsamling. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	632
4010	Våd hede	Invasive arter, tilgroning med vedplanter.	Naturtypebevarende pleje	Rydning af vedplanter. Derudover skal der løbende foretages slåning, afbrænding, afskrælning eller knusning med opsamling. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	90
6410	Tidvis våd eng	Invasive arter, tilgroning med vedplanter og høje urter	Naturtypebevarende pleje	Størstedelen af området med tidvis våd eng afgræsses. På de øvrige arealer skal der gennemføres slåning med opsamling. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	10,6
6230	Surt overdrev	Invasive arter, tilgroning med vedplanter og høje urter	Naturtypebevarende pleje	Størstedelen af området med surt overdrev afgræsses, på de øvrige områder med surt overdrev skal der gennemføres slåning med opsamling. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	33,2

7140	Hængesæk	Invasive arter, tilgroning med vedplanter og høje urter.	Naturtypebevarende pleje	Størstedelen af områderne med hængesæk ligger i relation til Karup Å, hvor opvækst er blevet ryddet og som nu afgræsses. For områder, som ikke afgræsses, gennemføres delvis rydning (optrækning af især pil) af vedplanter med opsamling. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	9,5
2320	Revling - indlandsklit	Invasive arter, tilgroning med vedplanter.	Naturtypebevarende pleje	Delvis rydning af vedplanter. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	8,4
7230	Rigkær	Invasive arter, tilgroning med vedplanter og høje urter	Naturtypebevarende pleje	Områderne med rigkær ligger i relation til Karup Å, hvor opvækst er blevet ryddet og som nu afgræsses. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	0,4
7220	Kildevæld	Invasive arter, tilgroning med vedplanter og høje urter	Naturtypebevarende pleje	Områderne med kildevæld ligger i relation til Karup Å, hvor opvækst er blevet ryddet og som nu afgræsses. Desuden foretages der bekæmpelse af invasive arter på hele terrænet.	0,6
I alt					**785,1**

4. SÆRLIG INDSATS FOR ARTER

De gennemførte og videreførte aktiviteter indenfor områdets naturtyper, samt aktiviteter der fremadrettet vil blive iværksat på de lysåbne habitatnaturtyper af hensyn til Natura 2000-forpligtigelserne, vurderes generelt at sikre og eventuelt forbedre tilstanden af levesteder for arter, der er på udpegningsgrundlaget for henholdsvis habitatområde H40 og H227.

Potentielle yngle- og rasteområder for bilag IV-arter på terrænet sikres ligeledes gennem hensigtsmæssig drift og pleje af terrænet.

5. FORVENTNINGER TIL DEN SAMLEDE INDSATS

Den samlede indsats for naturtyper og arter på Forsvarsministeriets arealer forventes at medføre, at de udpegede naturtyper og arters tilstand ikke forringes og gerne forbedres.

Bilag 2: Indsatsprogram og sammendrag af den statslige Natura 2000-plan

Henvisning til Miljøstyrelsens Natura 2000 plan: http://svana.dk/media/189272/40_n2000plan_2016-21.pdf.

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af habitatområde H40, H226 og H227. I øvrigt henvises til Miljøstyrelsens Natura 2000 plan: http://svana.dk/media/189272/40_n2000plan_2016-21.pdf.

Tabel 8. Naturtyper på udpegningsgrundlaget

Naturtype nr.	Naturtype	Staten (ha)	Herning (ha)	Holstebro (ha)	Skive (ha)	Viborg (ha)	I alt (ha)
2320	Revling-ind-landsklit	8,1					8,1
3150	Næringsrig sø	0,5			2,6	4,8	7,8
4010	Våd hede	17,0				4,5	21,6
3260	Vandløb	-	-	-	-	-	-
4030	Tør hede	622,9	0,3		1,5	1.192,2	1.816,9
6230	Surt overdrev	33,2	0,0	0,3	4,2	13,6	51,3
6410	Tidvis våd eng	10,6	0,1			4,7	15,4
7140	Hængesæk	2,4	5,6	4,2	3,6	19,6	35,4
7150	Tørvelavning					0,6	0,6
7220	Kildevæld	0,7	0,2			6,0	6,9
7230	Rigkær	0,3	7,6	6,7	2,6	30,2	47,6
I alt		**695,7**	**13,8**	**11,2**	**14,5**	**1.276,3**	**2.011,5**

Det bemærkes, at Forsvaret ejer 99 % af habitatområde H227 Hessellund Hede. Se bilag 4.

Arter på udpegningsgrundlaget

Grøn køllеguldsmed (1037)	Flodlampret (1099)
Stor kærguldsmed (1042)	Odder (1355)
Bæklampret (1096)	Blank seglmos (1393)

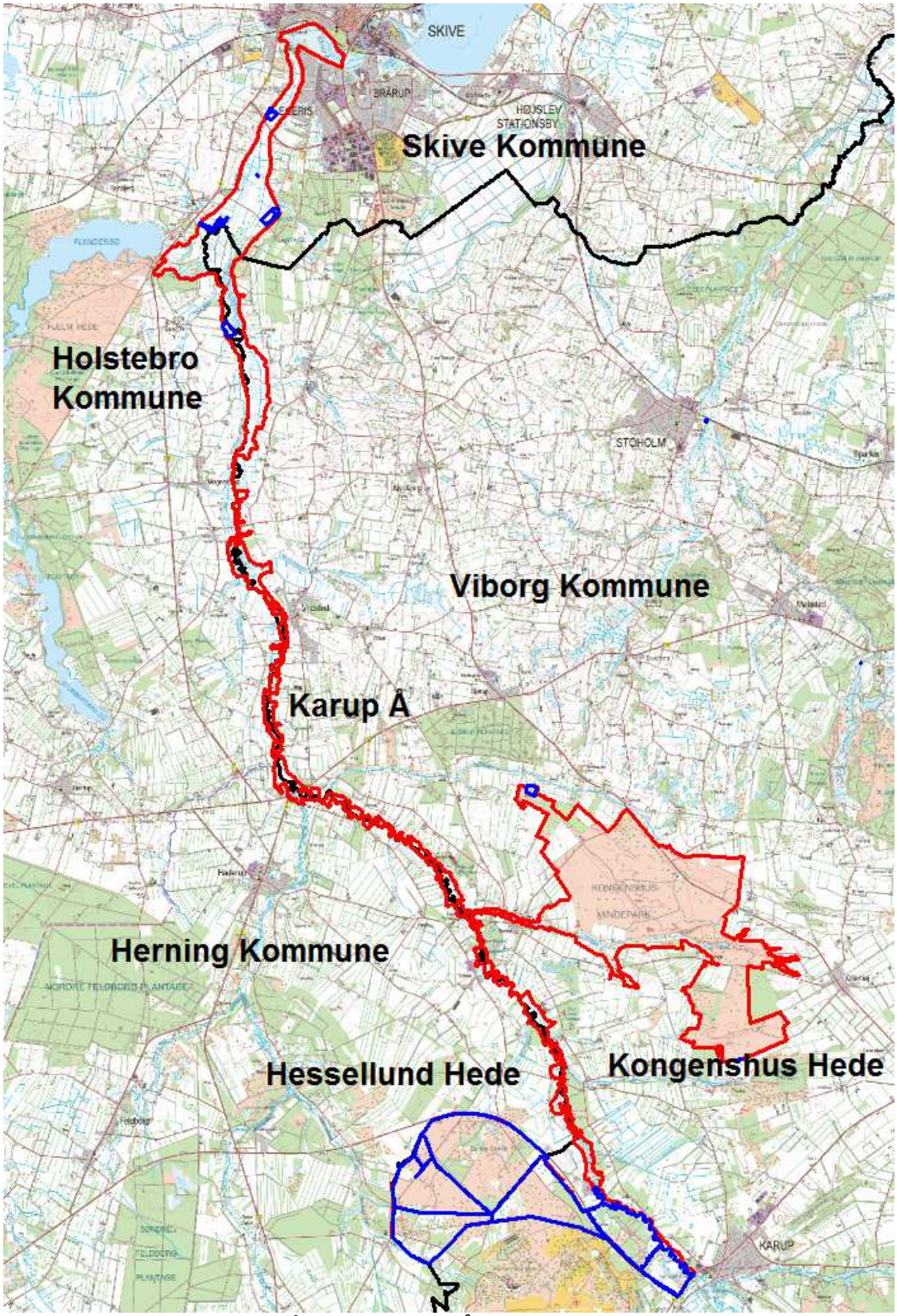
Der er foretaget en kortlægning og tilstandsvurdering af følgende naturtyper i Natura 2000-området:

Tabel 9. Naturtilstand/skovtilstand af kortlagte naturtyper

		Tilstandsklasse						
Naturtype nr.	**Naturtype**	**1 (ha)**	**2 (ha)**	**3 (ha)**	**4 (ha)**	**5 (ha)**	**Ingen til-stand**	**I alt**
2320	Revling-indlandsklit		8,1					8,1
3150	Næringsrig sø	0,0	5,2	2,1	0,5			7,8
3260	Vandløb						-	-
4010	Våd hede	1,2	12,3	7,5	0,6			21,6
4030	Tør hede	100,2	1077,3	603,8	35,6			1816,9
6230	Surt overdrev	2,1	11,3	31,0	6,9			51,3
6410	Tidvis våd eng	1,7	12,3	1,5				15,4
7140	Hængesæk	0,1	16,9	15,8	2,7			35,4
7150	Tørvelavning		0,1	0,5				0,6
7220	Kildevæld	1,5	1,5	3,6	0,2			6,9
7230	Rigkær		7,2	30,0	10,2	0,2		47,6
I alt		**106,7**	**1152,1**	**695,8**	**56,7**	**0,2**		**2011,5**

Det bemærkes, at Forsvaret ejer 99 % af habitatområde H227 Hessellund Hede. Se Bilag 1 og Bilag 4.

Bilag 4: Kortbilag

Kortet viser Natura 2000-område nr. 40 Karup Å, Kongenshus og Hessellund Heder (rødt omrids). Blåt omrids er statsejede arealer i Natura 2000-området. Hessellund Hede er 99 % ejet af Forsvaret.